

Realitatea ca un magnet

Svetlana Aleksievici (n.1948), jurnalistă și scriitoare belarusă, a primit Premiul Nobel pentru Literatură în 2015, pentru „scrierile ei polifonice, memorial al suferinței și curajului în epoca noastră”. Unii au contestat distincția pentru profesia ei de jurnalistă, pentru opera de nonficțiune. Autoarea crede că „pot fi simultan scriitor, reporter, sociolog, psiholog și preot”. Afirmă că „realitatea m-a atras mereu ca un magnet, m-a torturat și m-a hipnotizat, mi-am dorit s-o fixez pe hârtie”.

Născută pe teritoriul Ucrainei, Svetlana Aleksievici a început cu reportaje, care mai apoi s-au constituit în cărți, în care ea a luptat cu ideologia comunistă. La noi au fost traduse *Vremuri second-hand, Războiul nu are chip de femeie, Dezastrul de la Cernobil, Ultimii martori, Soldați de zinc*. În raport cu oficialii, ea a avut rolul de oponent. În 1990 a violat unul din ultimele tabu-uri ale ex-URSS și anume mitul războiului din Afganistan. Am citit cartea în versiunea franceză (Christian Bourgois editor) – *Les cercueils de zinc / Sicriele de zinc*. Între 1979-1989 un milion de militari sovietici au trecut prin Afganistan, provocând distrugerii uriașe. Televiziunea îi arăta pe soldații

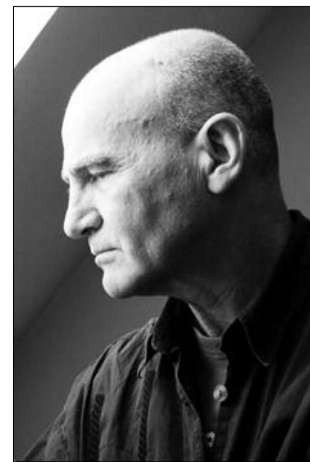
sovietici plantând pomi în sate, dar ei aruncau grenade în casele de argilă. Morții erau trimiși în URSS în sicrie sigilate de zinc. URSS era atunci un stat militarist, camuflat. Cartea Svetlanei i-a lipsit pe „eroi”, de aura falsă. Au fost numiți mai apoi brute, asasini, violatori.

Autoarea aduce mărturii șocante, astfel că procesul contra ei a fost iminent. Totul a pornit de la spectacolul conceput după carte, jucat la teatru, înregistrat și dat pe canalul național. Atunci grupele de mame ofensate au început atacul. Că adică Svetlana le-ar fi deformat spusele. Că „tu devii celebră, iar noi ne-am pierdut copiii”. Că „vrei să demonstrezi că suntem mame de asasini”. În fiecare noapte e asaltată de telefoane: „Cum îndrăzniți să acoperiți cu noroi mormintele băieților noștri? Vreți să vă faceți un nume de glorie cu sângele fiilor noștri?”

Svetlana Aleksievici e necruțătoare denunțând absurditatea războiului „Am plecat dintr-un stat care avea nevoie de acest război și am revenit într-un stat care nu mai avea nevoie...” – afirmă un soldat. Ei se credeau...eroi! Eliberatori. Svetlana s-a documentat, a plecat în Afganistan și a aflat crudul adevăr: soldații nu plantau arbori, ci

ucideau. Ea adună mărturii diverse: „Da, am ucis, am ascultat ordinele, dar..de ce să se afle? Avem avantaje ca eroi”. Altul se îngrozește povestind de mirosul fetid al intestinelor în plină căldură – „mirosul excrementelor și al sângelui omenesc nu poate fi eliminat de nicio leșie”. Li s-a pus o armă în mână. Li s-a spus că servesc o cauză nobilă. „Ni se ordona: nu povestiți prea mult, e un secret de stat”. Au zis că-i duc la Tașkent și au ajuns în Afganistan. Un interlocutor se întrebă: „Care e culoarea strigătului? Care e gustul lui? Și cel al sângelui? Un rănit își pierde repede sângele, ca un borcan spart” (traducerea citatelor din versiunea franceză îmi aparțin).

La proces, un anumit Oleg îi cere bani: „Tu ai drepturi de autor, noi trecem drept asasini. Sunt erou sau criminal? Acum se zice *eroare politică*”. Un soldat spune că a început să bea în memoria morților; nu mai găsea bucuria de a trăi. Sigur că la început tinerii doreau să devină eroi. Mai apoi s-a instalat luciditatea infernală. Svetlana știa că procesul era politic. Adică o farsă bielorusă pentru protecția onoarei și demnității. Orice adevăr despre „cenușa jăratecului sovietic” costa enorm de scump.

Apoetoză

Nu se adună așa melcii –
Mi-a zis Ion Barbu /

Învață să mături mucigaii –
M-a apostrofat Tudor Arghezi /

Te-am prins la Necuvinte –
Mi-a tras un șut Nichita Stănescu /

Du mormântul Eminescului
La malul Cerului și ascultă
Cum se cunună teii –
Mi-a vorbit Dumnezeu
Cu înțelegere... ///

Călătorind

Ce cauți pe-aici fără licărul de nădejde –
M-a luat la rost șoferul cursei locale

Mânjit pe gânduri cu funinginea
disperării /

Ce vrei din toate acestea –
M-a-ntrebat curioasă vânătoarea
Prinzându-mă cu ochii printre visele
copilăriei /

Ce vrei să mai repari bătrâne –
S-a uitat ceasornicarul la mine
Cu nutră din Bruegel /

Cum ieși la plimbare cu nepoții fără să-i
numeri –
Mă privea încrunțat polițistul cu
pașaportul
Uzat de refuzurile dinainte de 89 /

Te-am așteptat dinainte să apară ferparul
tău –
M-a înfruntat arătătorul de sub furoul
vecinei

Pensionată în visările cu viagra /

Pentru locul de veci când vii să negociem

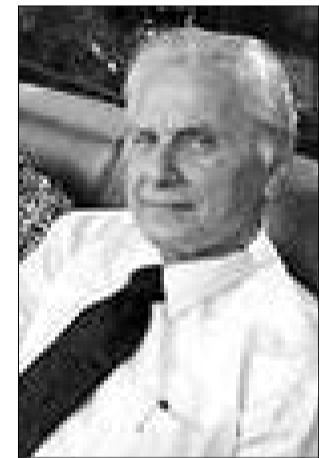
Tocmai ieșea din cimitir preotul paroh
Aghiazmuindu-mi rătăcirile ///

Circuit

Soarta umblă pe hartă
Urcă la ultimul etaj al hotelului
Dă buzna în metrou
Calcă pe umbre polițaii
Se travestește în bagaje
Și află cine de ce
Stă de trei zile la
Scara avionului /

Portretul ei robot
E fotografiat de frica din mine
Poleită cu nervi ///

Serghie Bucur

Teatrul zilelor noastre

”All inclusive”

Cinci, pe val, actualmente, pe scene dând randamente. Mirela Oprișor, Medeea Marinescu și Diana Roman. Marius Manole și Vlad Zamfirescu. Într-o comedie d-a contemporană, cu titlul de mai sus. Împrumutat adecvat din comerț turistic. Un text nimerit despre ale vieții. Iubire, familie, neînțelegeri. Singurătate-n doi, relații pe de lături și încurcături. În fond, chestii de soartă, curente, frecvente. Da` și-o sarcină pretinsă, deci un prezumtiv copil. Motiv istet de farsă că n-ai luat nota zece. Pornind de la biletu` ce ți-a picat la test...

Personaje din vest, autor român. Alexandru Popa. Regie decentă și eficientă (tot Vlad Zamfirescu). Jocu`, nuanțat, cursiv și legat. Umor neforțat și îmbelșugat. Rețetă perfectă pentru aplauze vii. Căci venim la teatru să ne regăsim. Să râdem și să gândim la ce replici auzim. Să ne și evaluăm, să mai și evoluăm. De spirit să nu uităm și mereu să-l dezvoltăm. Că d-aia Creatoru` ne-a dat, unicat, nu doar pânteacu` de săturat...

”Micul infern”, plăcut etern...

De vreo patru ani încoace, artiști de la Naționalu` bucureștean au readus, binevenit, în atenția noastră această comedie autohtonă nemuritoare și mereu cuceritoare. Iscată peren în veacu` trecut, spre mijlocu` lui. Creație savuroasă, pe deplin armonioasă, despre viața de cuplu. Cu lumini și umbre veșnic existente. Cu soacră și secretară, răvașe necitite, iubiri neîmplinite. Cu vâpaie la junețe, scleroză la bătrânețe...

Mircea Ștefănescu, tătânele ei, a clădit-o inspirat, cu umor îmbelșugat. Parfumu-i de epocă păstrându-se viu, bogat, romantic, nealterat. Iară Mircea Cornișteanu, regizoru` de acu`, făcând din el și din replici, înc-o dat`, echilibrat, motiv de succes constant. Fără de excese ori denaturări, nesilind colegii la niscai sforțări. Se joacă decent și cu randament, astfel că la fine se bate din palme lung, incandescent...

Cine-a fost pe scenă? Ileana Stana Ionescu, meritat în frunte și întemeiat, cu ovații multe. Apoi, Liviu Lucaci și Ilinca Goia, strașnică pereche. Mai ales bătrâni cam într-o ureche. Marius Rizea, Dragoș Stemate, Daniel Badale, Fulvia Folosea, fiecare-n parte umblând ca la carte. Comicu`, spumos, râsu`, copios. Textul, excelent, cu tâlc aferent. Talent evident, firesc, succulent. Produs de echipă cu entuziaști. Un ”mic infern”, minunat, unanim apreciat. Teatru românesc clădit sănătos, veșnic arătos...

ADRIAN SIMEANU

Ion Popescu-Brădiceni

Aurel Ștefanachi scrie o poezie a străfunzimilor aproape insondabile; se pogoară ca să recupereze, ca Orfeu „termeni pentru neființă”, „predispoziții”, „imagini feerice” vâscolite și viscolite de imaginație sa... monstruoasă, avatarică / atavică, de creatica / creativitatea sa în același timp emoțională (sentimentală, empatizând cu... măria sa cititorul...

cronici

Relecturi

1. Din perspectiva noii paradigme transmoderniste

Ah, fiindcă-l cunosc pe Aurel Ștefanachi, fiindcă i-am pătruns oarecum stările-i sufletești ca pe intertextualități fertile în eon.

Ah, fiindcă m-am dumirit de complexitatea scriiturii și a transcriiturii sale funambulești, fiindcă l-am contemplat înlăuntrul unei mănăstiri pe mal de râu înspumat și involburat ca o iederă.

Ah, fiindcă e un om autentic și un tovarăș de cale de-o exemplară paideie, fiindcă, pentru Dânsul, Poezia există numai grație Filosofiei dedinspre Orient, dar și numai grație Fenomenologiei dedinspre Occident.

Ah, fiindcă se teme de „lăcomia Destinului”, dorește a-și îndepărta nefasta, inevitabila înfrângere cu o armură de limbaj, călare pe un cal metalingvistic și evident transretoric, școlit și azi peripatetic ca un Prinț al Sărbătorii numită (Meta)POETICĂ.

Deh, Aurel Ștefanachi e un poet pe care, după ce-l recitești, te apuci realmente cu mâinile de cap și scrutezi profunzimile labirintice codificate, sparte în mii de cioburi, practic, în cele din urmă, inviolabile în esența lor străpură, arhetipală, arheică.

Deh, e un poet – în mod cert chiar un mare poet, – dar am văzut că unii critici contemporani nu-l înțeleg pre măsura valorii sale de vizionar, de descoperitor al altor aspecte ce țin de poiein dar și de poiesis.

Deh, și, acuzat probabil iar de lipsă de modestie, consider că e, totuși, cazul a mă pronunțare și Domnia-mea, din perspectiva noii paradigme transmoderniste, fie că nu le-o place unora, iar alții râde-vor ca proștii în târg după ce-au văzut o girafă îmbrăcată ca o mireasă.

2. Tanscendere și luciditate

Prin urmare „am văzut cartea” ca pe o „hologramă” / „holografie”; ca pe un uriaș catastif cu „însemnări existențiale”, cu repovestirea unor „scene de vânatoare” care se vădesc a fi „schite pentru autoportret”.

Poemul e liniar, e „cântec despre vis”, e „oglină și mască”, e ludic, epifanie, „sudoare și artă”, e o „repede vedere în istorie”, e o „fereastră înghețată” cu vedere spre „cele opt forme ale visului”, e un „studiu” în „bibliotecă”, e consecința „izgonirii din paradis” (e substitutul paradisului – n.m.), e un cântec al geometriei frigului, e adică o „scriere impersonală” care reflectă „ipostazele gândului”, e „hierofanie”, „a doua descriere a memoriei”, cu „concluziile” antihanatice de rigoare” mai degrabă oscilație / revelație / imperfecție ca-n „Lecția despre cub” (Nichita Stănescu).

„Dar astăzi s-a și făcut ora unsprezece” trecute fix, iar bietul meu pix cu pastă neagră își manifestă brusc strania dorință de a se metamorfoza în fir de nisip ca să-și lase urmele distincte pe el „broasca țestoasă” și „regele Thanatos”, ori Hypnos, Celălalt, ori René Char, Iisus Hristos, motanul Gugurișcă, ori poetul în persoană aflat în

Aurel Ștefanachi, prinț al Sărbătorii numită Metapoetica

simultană „transcendere și luciditate”, originar din „țara verbului și a umilinței”, „țarm invizibil”; locuind în „casa de vis”, descoperindu-și clipa de extaz și comunicând-o într-un „poem analitic”.

Sau într-o „carte înlocuitoare”, „cantilenă”, „poem încercuit de o piatră”, „poem nescris ce-și preumblă ființa” după „semne de dinaintea cuvântului”, „psalm care a început să meargă” în direcția unor „perfecte închipiri”.

Poemul-cisternă, dicteu mereu derizoriu, „dublare”, „manuscrisele iluminându-se”, poemul antiorfic, „întreprindere onirică”, poemul-imensă cădere de zăpadă (ca s-o îngroape de vie pe Albă ca Zăpada – Yinul Yangului Ștefanachi – n.m.), poemul diluvial, bocet, repecuciune-eglogă (adică antiscriptural, renunțativ? – n.m.), format din „istovitoare versete ale magiei” dar și diseminările, rupturile, schizoismele unei tehnici exogene, centrifuge – sunt câteva din identificările-mi topologice / tipologice / toposoidale / inventatice.

Hibrisul poetului este deosic și deontic, și-l asumă autotelic, prin centrul livești colindând ori petrecând într-o întemeiere alchimică (aceasta înlocuind cântecul „cu aripile-i tremurând în văzduh”).

3. Cartea – rug și metaforă a jertfei

Aurel Ștefanachi scrie o poezie a străfunzimilor aproape insondabile; se pogoară ca să recupereze, ca Orfeu „termeni pentru neființă”, „predispoziții”, „imagini feerice” vâscolite și viscolite de imaginație sa... monstruoasă, avatarică / atavică, de creatica / creativitatea sa în același timp emoțională (sentimentală, empatizând cu... măria sa cititorul, dar și cu mine (re)lectorul de... serviciu, intrat într-o tensiune insuportabilă exact precum intensiunea propriei sale scriituri, care fuge de tautologie, care în „Camera cu Magnolii” se dedă unui expresionism... cuantic, infinitezimal, unui limbaj care se joacă cu gramatica, îi schimbă regulile, dar nu postmodernist ci... transmodernist (atent la nuanțe – și-l felicit public pentru acest aspect... critic – Liviu Leonte în spune moderat / ponderat „însciere mai degrabă într-una din direcțiile modernității”) și în descendența suprarealismului și a dicteului automat.

Măi, mânca-v-ar tata de critici (căci sunteți inteligenți și mă intimidați pe cinstea mea: Emil Iordache, Ioan Holban, Mircea A. Diaconu – n.m.), mai am și eu câte ceva de adăugat, așa că, rogu-vă, imploru-vă, a-mi ierta cutezanța perfect antimimetică și intracritică (a se vedea eseul dedicat lui Aurel Pantea și lui Constantin Brâncuși în numerele din ianuarie și februarie ale „Confesiunilor” – n.m.), ba pe alocuri chiar oarecum frondistă și avangardistă.

Cartea ca rug e o metaforă a jertfei. Cartea infinită se rescrie neconținut, îndepărtează formele sortii, înalță aripile. „Această carte tot în afară / tot înăuntru fiind / prin bazinele nopții scriindă” (Carte, p. 7).

Poetul e un descriptor al increatului, iar în „melodiosa vale a plângerii” scribul „coboară să ridice argintiul cuvânt”

„credincios pământului, verbului”.

Iar poemul e poiein, e o facere ori „scrisul / comprimat / săpând tranșee”; „coala de scris mi-a asimilat carnea / citiți curgerea sângelui meu”; „peste maluri revărsând Biblioteca din Alexandria... compun orchestrația lumii/ din flăcările cetitului un «ins» subînțelege cauza poeziei / primind în schimb o saltea umplută cu paie”.

Și tot năzuind a defini scrisul, înțelegem că rolul lui este utopie, combustie internă, transmigrare, „mersul răsfrânt în pământ / al celui care a început scrisul / în răsfrângerea apei de cristal, / în cântecul crud al sferelor”; „pământul” fiind „materia verbală”.

Cele de mai sus, prelevate metodologic, demonstrează extraordinara cultură po(i)etică a lui Aurel Ștefanachi, asimilată strat peste strat, de la cel de jos mitologic, înspre suprafața textului, până la cel pur semiotic.

Revendicându-se dintr-o „sfântă tradiție” europeană-românească, desigur că, pe alocuri, poezia și arta (și poetica aferentă) par greu accesibile „maselor largi de muncitori și țărani”. Ei, și ce dacă? Când descifrezi materia verbului (dacă auzi „scrisurile în ziduri și clopote înălțându-se, conchizi, ca și poetul mărturisitor „împotriva ideilor / a început nașterea verbelor mele”) (Însemnări existențiale, p. 17).

4. Emergența formei întrevăzute

Scriu eu însumi poezie (vezi „Grădina de(-)mentă”, mai recent apărută, și tot la Editura Tipo Moldova și încă în pre(ten)țioasa colecție „Bibliofil” – n.m., I.P.B.) și cam știu ce-nseamnă sintagma „Semnificația numelui” și „pierderea numelui”. Poemul cu acest nume e o veritabilă „ars poetica”. Doar în asemenea texte un poet își demonstrează vigoarea și – cum ar afirma Marius Ghica – forța de cristalizare, de aranjare sui-generis, ieșită din hazard.

Aurel Ștefanachi trăiește bucuria de a găsi în sine însuși lucruri neașteptate, imprevizibile, desigur prețioase. E capabil să-și valorifice subconștientul. Ceea ce survine accidental el resimte ca o necesitate, însă nu uită să-l încadreze întregului, căci reprezintă un fapt catalitic pentru emergența formei întrevăzute.

Și în cazul lui Aurel Ștefanachi, „văr primar”, ca poet, cu Aurel Dumitrașcu și „nepot de frate” oarecum lui Paul Celan (cel din „Mac și memorie”), creația poetică este un proces inventiv care înaintează prin încercări repetate. Fiecare descoperire deschide noi posibilități de expresivitate fie ea voluntară ori involuntară. Știind să aleagă între diversele virtualități ale poemului, actualizând-o și împlinind-o pe cea care slujește cel mai bine creșterii organice a poemului, Aurel Ștefanachi se pricepe și la ingineria genetică încât să nu neglijeze legea internă a genomului poetic.

Iată, se conformează teoriei de mai sus (Ghica, 1985, 37-43) „ars poetica” de care vorbeam: „Abstras rigorii punctului: între libații și crizanteme, / iubind vastele forme ale cuvântului (cuvântul / singur în univers

fără ezitare s-a dat / invizibilului și miezului – «pătrunde suind în / regatul cuvântului. acolo / sunt poemele care așteaptă / să fie scrise: sub razele devoratoare limpezindu-se...)//... // rememorez» (Ștefanachi, 2011, 18).

În cele peste 240 de poeme din masiva antologie „Lăcomia destinului”, poetul constată că „din centrul tavanului s-a coborât un poem” (chagallian?), iar el redactează astfel doar „a doua parte a unui discurs metafizic” în care „cade cuvântul ca o halebardă” într-o „posibilitate de elegie”, speriat, zău, că „un inger care s-a întors și nu a găsit pe nimeni” ar putea recurge la „corp fosforescent”, iar el, poetul, l-ar preveni grijuliu: „acum fără să te știi / te-am desăvârșit: / verb sau decadentă”.

Cât privește lectura-mi comparată cu Paul Celan, apreciez corect că e veridică. Dan Flonta îl încadrează la categoria celor care se inspiră din aducerea-aminte și din memorie; practică ruptura în limbaj; o întrebuițează naiv fără a-i refuza artificul stilistic; limbajul însuși este parte a structurii temporale discontinue; procedeele poetice dislocă și reorganizează limbajul uzitat și ideologizat sub comunism.

Regăsi-vom – la o relectură totală – și în poezia lui Aurel Ștefanachi – procedeele de ermetizare specifice liricii celaniene:

- condensarea expresiei,
- reducția sintactică,
- metafora, repetiția,
- fragmentarea limbajului,
- întrepătrunderea limbajului referențial cu metalimbajul,
- dezvoltarea alternativă a unui limbaj ba mimetic ba antimimetic,
- ciocnirea paradoxală dintre afirmație și negație,

– reputația de poet obscur, greu de înțeles și de interpretat, dacă hermeneutul nu recurge, revoluționar, ca și poetul, la funcțiile: politică, socială, culturală etc.

5. În „familie” franceză

Eu cred că Aurel Ștefanachi nu e numai surrealist, în sensul expandat de Marcel Raymond. Crezul său poetic, ce-i drept, pare să fi zăbovit în zonă: „în haos / floarea carnivora împodobindu-mă” (Poem linear) dar el schimbă prompt macazul „așa de aproape fiind / toate mașinările / toată forța istoriei”. Limpezește teascurile și arhetipurile, demonstrează folosul chintesenței, deschide alte orizonturi, totemic – citez „încât dintre havuzuri să apară o vietate; // definitiv să-mi lumineze calea / într-o veșnică restituire” (Oglindă și mască).

Și specificul poeziei celaniene constă – ca și la Aurel Ștefanachi – în depășirea

dihotomiei tradiționale dintre poezia angajată și poezia absolută. Creația lor își capătă dimensiunea politică tocmai în calitatea ei de poezie absolută care-și reclamă libertatea. Și modelul auctorializat de Aurel Ștefanachi mizează pe un ezoterism dialogic. Lirica sa se întredeschide către lume după cum se deschide celui care zăbovește în preajma ei, în contemplarea ei, și reflectează asupra ei ca alteritate. Acest dialogism îl include pe cititorul devotat ori întâmplător, dar și intertextual cu mari poeți moderni ca Robert Desnos, Philippe Soupault, Roger Vitrac, Paul Eluard, Tristan Tzara, Saint-John Perse, Leon-Paul Fargue, Pierre-Jean Jouve, Jules Supervielle ș.a. (Raymond, 1998, 268-300).

Într-o astfel de familie – deocamdată franceză – îl văd eu reevaluabil, ca poet total și ambițios, pe Aurel Ștefanachi. Așa să stea totuși lucrurile? Trebuie să demonstrez, nu? da! Ca și Louis Aragon, Aurel Ștefanachi a făcut curățirea prin murdărie, a răsturnat o mare hazna în grajdurile lui Augias. Ca și André Breton, s-a lăsat pradă automatismelor psihice; valori scurte de imagini se sparg de malul poemului; dezordinea e a unui regim tranșoniric, în care rezidă ideile preconceptuate.

Hazardul lui Ștefanachi e obiectiv, de o stranie intensitate morală din ce în ce mai emoționantă în poezia maturității intelectuale. „Șuvița de sânge scriind / cuvântul scriind / moartea scriind – // frunza pe gura mea / etanșă... / (nu strig) / nu te cânt – / și dintr-o dată / cuvântul / și sângele / sapă în carnea mea / drumul tău de catifea – / de moarte scriind / de rob și osândă –” (Domino).

Ca și Robert Desnos, ieșeanul lasă cuvintele să gândească pentru ele însele; ai senzația că asști la fanteziile unui inconștient colectiv ce se revarsă (dar la Ștefanachi nu peste margini ci tot înlăuntrul formeii turgescențe – n.m.) gâlgând, bolborosind, mirosind a pucioasă dantescă dar și a parfumat abur de retortă.

Această miraculoasă repoziționare soupaultiană îl ajută pe interiorizat poet român să asigure poemelor sale și o aură muzicală; dar, bineînțeles, simt, eu criticul „încarcerat” în biblioteca-mi de blestem asumat și tu, cititorul benevol și vădit antimediocru, la fel vei simți efortul de a percepe, la limita spiritului, chipul Marii Poezii Ontologice: „Părul tău galben resfirat pe masa / de scris încât nu-mi mai găsesc / mâinile”; sau „iar noi inventăm o poveste amară, un / drum de cenușă, zidim până la epuizare / tronul regelui Baaal”; și „Numele meu o zi din Antarctica / frunze și aripi vânturând / cămașa morții – / lege a țărânei / lege a cuvântului – / numele meu s-a lipit de pietre – mama / trecând / macină toate pietrele / pământului” (Fum).

Climatul, paradoxal oricum, poeziei ștefanachiene este puritatea de ordin metafizic dar și acea elementaritate stihială, sălbatică, de un extraordinar desfrâu lingvistic „Sub fiecare piatră – consideră Trista Tzara – se află un cuib de cuvinte, iar substanța lumii e formată din rotirea lor rapidă”. Aurel Ștefanachi are multe poeme cu... piatră: „Poem încercuit de o piatră”, „O piatră hexagonală”, „O lespede pe fața-mi”. Citez catrenul final de la „O piatră hexagonală” de unde orice realizează că poetul scrie „o a doua biblie” umanității: „Așteptând să descriu o piatră hexagonală / ai venit tu / o a doua biblie... / și nu te-am aflat decât rug, / înfrigurată grădină plutind în cer...”. Să fie poetul un avatar a lui Sfântu Petru. Sau să fie el Iisus Hristos însuși, iar oricare cititor un sfânt Petru al său?

Înc-o dată repet, poezia lui Aurel Ștefanachi este eminentă transmodernistă, sacrificială, recuperatoare a sacrului. Am în continuare încredere în (pro)misiunea poetului: „Măine vor reîncepe muncile poetice” „mușuroiul atotcuprinzător dintre cărțile scrise și cărțile nescrise”. Vor reîncepe „introspecțiile filosofice”, „viitorul ce se povestește” el însuși, poetul fiindu-i doar scribul oficial, „alcool, viață, durere, scris – scris, durere, viață, alcool –”, „transmigrație sau transfigurație? / viață sau extaz?”. Cerc hermeneutic, adică?

În plus de toate, cele arătate deja, în eseostudiul-mi compensatoriu (dar pe baze temeinice – n.m., I.P.B.) și justificat integral, trebuie să adaug pledoaria percutantă a lui Aurel Ștefanachi pentru o neopoetică a imaginarului, căci, fiind scriitură a imaginarului. Poezia Sa urmează deopotrivă unor Apollinaire, Michaux, Sait-Pol Roux, Saint-John Perse, căci trasează noi cărări în imaginație.

Dar, de aici încolo, ar putea începe alt articol, întrucât cel de față e gata. Et punctum (Burgos, 1988, 250-460).

Bibliografie:

1. Aurel Ștefanachi: *Lăcomia destinului*; Ed. Tipo Moldova, Iași, 2011
2. Paul Celan: *Mac și memorie*; trad. de Mihail Nemeș, George State; pref. de Dan Flonta; Ed. Paralela 45, Pitești, 2006.
3. Marius Ghica: *Facerea poemului*; Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1985
4. Marcel Raymond: *De la Baudelaire la suprarealism*; trad. de Leonid Dimov; stud. introd. de Mircea Martin, Ed. Univers, București, 1998
5. Jean Burgos: *Pentru o poetică a imaginarului*; trad. de Gabriela Duda și Micaela Gulea; pref. de Gabriela Duda; Ed. Univers, București, 1988

Ca și Robert Desnos, ieșeanul lasă cuvintele să gândească pentru ele însele; ai senzația că asști la fanteziile unui inconștient colectiv ce se revarsă (dar la Ștefanachi nu peste margini ci tot înlăuntrul formeii turgescențe – n.m.) gâlgând, bolborosind, mirosind a pucioasă dantescă dar și a parfumat abur de retortă.

Domnului Profesor, cu dragoste!

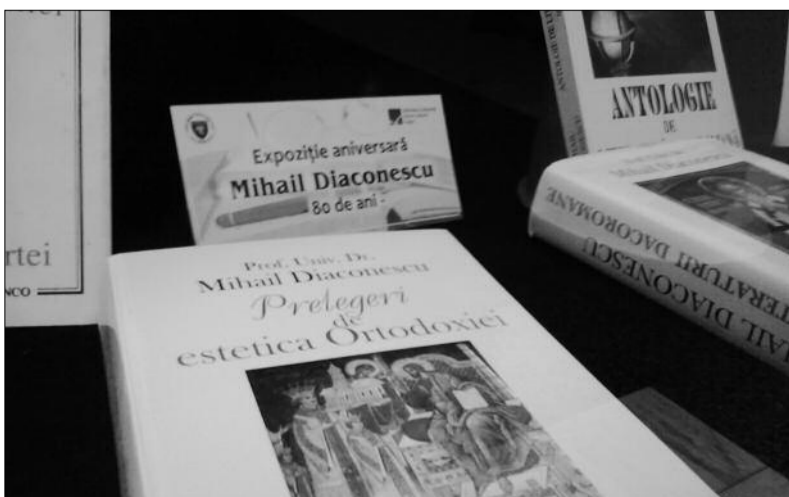
Miercuri, 8 noiembrie 2017, când toți creștinii sărbătoresc ziua Arhanghelilor Mihail și Gavril, noi am avut bucuria să aniversăm o personalitate cu deosebite calități literare și științifice, care a împlinit venerabila vârstă de 80 de ani - marele scriitor Mihail Diaconescu.

Astfel, în holul central al Bibliotecii Județene Dinicu Golescu Argeș, am organizat o expoziție aniversară de carte, cuprinzând cele mai importante momente din creația polivalentului om de cultură argeșean.

Volumele, expuse cronologic, alături de multe alte ediții, au confirmat personalitatea creatoare a romancierului, teologului, esteticianului, criticului și istoricului literar, muzicologului, criticului de artă și fondatorului de reviste de cultură.

Printre tomurile cu dedicații și autografe se găsesc: tratatul *Prelegeri de estetica ortodoxiei* (distins de către Academia Română cu Premiul pentru Filosofie Mircea Florian), *Istoria literaturii daco-romane*, *Teologia ortodoxă și arta cuvântului*.

Sunt expuse: traduceri în limba germană, opt monografii dedicate autorului și vastei sale opere și câteva articole extrase din revista

literară și de cultură Argeș, pe care scriitorul Mihail Diaconescu a înființat-o în 1966 și a coordonat-o cu atâta pasiune.

LUCREȚIA PICUI

Mariana Șenilă-Vasiliu

Aurul a înălțat și a prăbușit imperii, pentru el au fost nenorocite etnii și popoare întregi.

Paradisul pierdut (II)

Până aproape de Abrud, cu foarte mici pauze, treceam printr-un tunel umbros de verdeață și răcoare, ba prin mici pădurici de foioase, ba prin copleştorii codrii de brad. O singură surpriză pe acest parcurs, pe dreapta văii Ampoiului, într-un intrând nu prea adânc, se înalță singuratic și abandonat un castel. Nu e vreunul din acele castele vechi peste care timpul și-a așternut patina, ci o replică relativ recentă a acestui tip de construcție. Se vede asta după fațadele acoperite cu cărămidă dură, gălbuie și roșiatică, și după austerele ancadramente ale ferestrelor. Am trecut în drumurile mele de mai multe ori pe lângă castel, dar cu tot spiritul meu iscoditor n-am reușit să aflu nici cine l-a ridicat, nici când și nici de ce a fost construit într-un loc atât de izolat, departe de orice așezare omenească. Și, mai cu seamă, de ce după atâta efort și cheltuială a fost abandonat. Abia recent am aflat răspuns la aste întrebări. Castelul a fost construit de Ion Gigurtu (1886-1959) între 1936-1939, deci supoziția mea că este vorba de o clădire mai recentă a fost corectă. De ce a fost ales modelul unui castel pentru sediul Societății Miniere „Mica”, al cărei director general fusese Gigurtu, n-am prea înțeles, mai cu seamă că moda arhitecturală a acelor ani fusese cea „cubistă”. Om politic de dreapta, Gigurtu a avut parte și de o carieră meteorică de prim-ministru în 1940. Spun meteorică pentru că ea n-a durat decât 40 de zile. După 1944, în castel a funcționat la început o societate minieră, apoi o școală, devenind în cele din urmă cazarmă. După abandonarea de către armată a castelului, acesta nu și-a mai găsit nicio utilitate. Spoliat de tot ce putea fi furat, distrus pe dinăuntru, cu geamurile sparte, astăzi nu-i decât o ruină care face călătorul să întoarcă privirea uimit de prezența sa. Singurul care și-a amintit de castel a fost

ne parfumau casa în zilele de Paște. Odată impregnat în memoria olfactivă, mireasma lor a rămas pe viață. Tot așa cum persistă mirosul unui parfum în sticla unui flacon demult golit.

Ca o sumbră premoniție privind viitorul munților, dăm în drum peste o carieră de piatră. Sfârtecată până în vintre, carnea muntelui are o culoare sângerie, ca o rană care nu se vindecă rămânând mereu deschisă. Odată despuiată, piatra nu are puterea să se tămăduiască așa cum face natura și rămâne așa, căscată dureros. Astfel de lucruri au asupra-mi un impact tulburător, mă înfioară și mă afectează ca o durere personală și asta pentru că munții au fost leagănul copilăriei mele. Înainte de a mă juca cu păpușile, m-am jucat cu pietrele, cu conurile de brad și de pin, cu cartofii în care, înfigând bețe de chibrit îi transformam în vite, oi sau porci. Slăbiciunea mea cea mare erau însă pietricelele colorate și mătăsoase pe care le culegeam din valea care curgea prin dreptul casei părintești. Le adunam încântată de culorile lor care, în apă, semănau cu pietrele semiprețioase. Spre marea mea disperare, de cum începeau să se usuce, își pierdeau și culoarea și momitoarea lor strălucire dată de mica din compoziție. Înciudată le aruncam înapoi în apă unde își recăpătau brusc virtuțile. Văzându-mi interesul pentru pietre, bănuind în mine un viitor geolog, tata a început să-mi aducă de prin locurile unde îl mână ocupația, mai toate centre miniere, fragmente de rocă și de flori de mină care însoțesc îndeobște zăcămintele metalifere: pirită, calco pirită, pirită cu galenă - mă încânta albastrul galenei -, calcite și ce vor mai fi fost, din care mi-am alcătuit o colecție. Nu era singura mea colecție, aveam ierbar făcut cu tot dichisul, insectar, colecție de timbre și naiba mai știe ce, toate menite să-mi satisfacă nevoia de cunoaștere și curiozitate specifică gemenilor. Mulți-mulți ani mai târziu, căutând ceva în podul casei am descoperit cu înduioșare fostele mele colecții, printre care și cea pompos numită „geologică”. Atracția pentru pietre mi-a rămas pe viață, culorile lor atât de spectaculoase mă atrag magnetic. Mă atrage și argintul în care s-au realizat atâtea capodopere artistice. Cu aurul, lucrurile stau diferit. Exceptând operele deosebite de orfevrărie, pentru metalul propriu-zis am o aversiune, îl găsesc vulgar - ce de cercei, inele și „lănticuri” banale purtate nu pentru vreo calitate artistică deosebită, ci pentru valoarea lor comercială. Și apoi, se comportă ca o târfă, se oferă cu indiferență oricui, fără discriminare. Dar mai cu seamă mă înfioară truda, transpirația și suferința pe care o înglobează fiecare bucățică de aur. Aurul e malefic, pentru el s-au comis crime, s-au purtat războaie, - unii istorici susțin că adevărata cauză a războaielor purtate de romani împotriva dacilor a fost cantitatea uriașă de aur extrasă de aceștia. După al doilea război cu dacii/106 d. Hr., prada în aur și argint se ridică la 165 de tone, cu care s-au plătit peste 200 de zile de distracții la Roma și din care s-a construit forumul lui Traian, bașca tezaurele descoperite ulterior. Aurul a înălțat și a prăbușit imperii, pentru el au fost nenorocite etnii și popoare întregi. Aurul stârnește lăcomia, invidia și alimentează vanitatea; din cauza lui sunt distruse sentimentele umane cele mai nobile, stârnește vrajba, surpă bunele relații din societate, sapă prăpăstii între oameni, otrăvește legăturile de familie și presară discordia; îi înalță nemeritat pe cei care îl posedă și îi umilește pe ceilalți. Aurul nu ține nici de foame - vezi legenda regelui Midas - și nici de sete, cum spunea un bătrân descendent al incașilor mirat de îndârjirea cu care se caută încă tezaurul lui Atahualpa. Cel care vrea să trăiască liniștit se ferește de aur precum dracu de tămâie: „Dacă sala e plină cu aur și cu jad, nimeni nu este în putere să-i asigure paza”, scria Lao Tzî. Tot așa și cu Munții Apuseni al căror aur a dus la nefericirea locuitorilor săi. Îmbuibarea și foamea, bogăția și sărăcia lucie sunt fețele aceleiași medalii pe care scrie aur.

Puternicul atașament al moșilor pentru munți a fost unul genetic. Asemeni străbunilor daci, despre care istoricul roman Florus scria că se agață de munți/„Daci innerent montibus”, ei nu s-au putut smulge din nișa lor ecologică cu niciun preț; pentru moși, muntele era trupul părintelui de care se agățau cu dragoste și disperare. Așa sărac cum e, el îi hrănea și îi ocrotea ascunzându-i în pădurile sale greu de pătruns. Dacă Sofronie din Cioara, călugărul care incita la

răscoală amenințându-i profetic pe imperiali: „Așteptați numa' voi să înfrunzească pădurile”, și pentru austriecii conștienți de primejdia ce-i păștea pădurea însemna același lucru. „Vom fi norocoși, scria un jude, dacă aceștia (răsculații - n.n.) vor putea fi prinși înainte de a înverzi pădurea, căci altfel e de temut ca nu cumva și ceata acestora să înmugurească deodată cu arborii și să producă fructe și mai amare decât cele de anul trecut (1784 - n.n.). Îngrozit de cele petrecute în 1785, într-o publicație ungurească, cineva folosește expresia „înverzirea lui Horea”. Sic!

După înfrângerea răscoalei, o parte din moșii răsculați au fost, pentru siguranța imperiului, deportați în Banat. Nici pământul roditor și nici viața mai puțin grea de acolo nu i-au putut convinge să rămână, chiar din primul an au început să fugă înapoi în munți. Fugeau, erau prinși și aduși înapoi să-și ispășească pedeapsa, după care iar fugeau. Cel puțin Ion Nicula, fiul lui Horea, și soția acestuia au fugit în 1786 de câteva ori și tot de atâtea ori au fost capturați și întorși în Banat. De câte ori erau prinși, primul gând al moșilor era doar cum să evadeze din nou. Ce s-a întâmplat până la urmă cu fiul lui Horea, n-am aflat... Mai mult încă, în loc să încerce să scape de odiosul simbol al furcilor cu care fuseseră marcate hainele de pănură ale răsculaților spre a fi ușor recunoscuți, moșii au continuat să-l poarte mult-mult timp după, până când infamul seamă a devenit element decorativ. Nu l-au purtat doar răsculații, el a fost asumat de întreaga populație bărbătească din Apuseni de nu se mai știa care erau răsculați și care nu. Copil fiind, am mai apucat să văd un astfel de suman pe spatele căruia era aplicat semnul furcii, un fel de „Y” din stofă, cusut vizibil. S-au păstrat și denumirile locurilor în care au fost executați răsculații, la Alba Iulia se află „dealul furcilor” unde au fost omorâți în chinuri cumplite Horea și Cloșca, iar dealul de deasupra bisericii din Crisior se numește tot „dealul furcilor” sau „la furci”. Dacă autoritățile austriece și ungurești și-au închipuit că marcându-i pe moși ca pe vite îi vor îngrozi, apoi amarnic s-au înșelat. În 1848 au pus moșii mâna pe furci vârand spaimă și groază în țanțoșii honvezi ai lui Vasvari Pal și Hatvany. Avram Iancu a avut și militari profesioniști, lăncieri în rândurile ei, însă baza au fost tot moșii de rând înarmați doar cu topoare, furci și... tigăi. Lipsa tunurilor era acută și dacă n-au avut bronzul sau metalul necesar din care să-și făurească această temută armă, au făcut altele, din lemn de ciureș, concepute și executate de Ioan Sterca Suluțiu. Dar mai presus de orice armă a fost hotărârea și dărzenia populației de a-și apăra „sărăcia și nevoile și neamul”, forța interioară și credința neștrămutată în conducătorul lor. Iancu a intrat foarte repede în folclorul local, moșii arătându-și venerația și credința în el. Au făcut-o uneori într-un mod stângaci, dar plin de umor, care pune în antiteză vitejia lui și lașitatea „domnilor”: „Pușcă Iancu prin butuci/Fug domnii fără păpuși/Pușcă Iancu prin burene/Fug domnii și nu li-i lene”. Ce ar fi putut face cele patru tunuri de ciureș ale lui Sterca Suluțiu contra tunurilor lui Hatvany și furcile sau topoarele împotriva armelor de foc ale lui Vasvari Pal de moșii n-ar fi fost mânați de forța interioară și dorința de a răzbuna umilințele înghițite atâtea timp? Cum ar fi putut izbândi asupra armatei lui Vasvari Pal la Fântânele de n-ar fi existat acele amazoane care bătând din tigăi, suflând din buciume și răcnind cât le țineau bojocii au pus pe fugă două mii de honvezi făloși, din care mulți și-au lăsat oasele în acel loc.

Moșii au păstrat până în ziua de azi nesmintit simțul cutumiar asupra pământului, pădurilor și munților: toate, indiferent și chiar contra legilor date, continuă să le considere ale lor. Singură poziția lor înseamnă cu adevărat „restitutio in integrum”, restul e o aberație prin care inși venali, fără nicio legătură cu presupuse moșteniri au tulburat buna ordine din societatea postrevoluționară. Prin acte false sau cumpărări de titluri de proprietate au făcut un târg oneros cu statul, această entitate fără chip concret, punând mâna pe bunuri asupra cărora n-aveau de facto niciun drept. În baza legii cutumiare, cu toate riscurile, moșii au continuat să taie lemn de foc sau de construcție din pădurile care le-au aparținut. Legea îi declară infractori. În schimb, când firmele străine, în special Holtz Schweighofer Industry belește munții până la

regizorul, bataillist Sergiu Nicolaescu care s-a servit de el ca decor pentru filmul „Noi, cei din linia întâi”. Din tot filmul, cele mai bune și mai reușite scene sunt cele turnate în castel.

Pe marginea șoselei, primăvara înfloresc răchitele, nu doar cele cenușii lipsite de aromă, ci unele acoperite de motocei mari, pufoși, galbeni și foarte parfumați, mirosind a rai dat în floare. Nu știu cum s-a făcut, dar de fiecare dată am văzut răchitele astea înflorite tocmai în săptămâna pascală, indiferent când cădeau Paștile. Pentru mine, aroma lor puternică și totuși blândă înseamnă superlativul în materie de parfum. Obsesia pentru mireasma lor ține, probabil, de amintirea copilăriei, când, de Florii duceam la biserică buchete de mătșori culese chiar din pădurea din apropiere, sau de cele care

piatră se cheamă că au, prin lege, dreptul să o facă. Năucit, te întrebi cine-i de fapt adevăratul infractor: moțul care taie lemn pentru nevoile sale sau firma austriacă pornită să jupoaie munții precum lupul scăpat în stână, care omoară tot ce-i iese în cale? Care-i adevărata lege, cea cutumiară sau maldărul de legi cu chichițe prin care se poate fura cu acte în regulă?

Muntele e mai mult decât o formațiune geologică, el induce locuitorilor săi o anume stare de spirit, o morală și un mod de a trăi aparte, cu alte cuvinte o viziune asupra lumii deosebită de a restului oamenilor. Ori iubești, ori urăști muntele, cale de mijloc nu-i. Pentru că muntele impune o afecțiune necondiționată întreținută însă cu o trudă perpetuă. Pământul Apusenilor e dur și sărac și asemeni lui au fost și moții: aproape monosilabici în răspunsuri, fără exaltări și efuziuni, aspri din fire și inflexibili. La ei da e da și nu e nu. Vorba ocolită, atitudinea piezișă, comportamentul ambiguu și linguseala le sunt străine. Nu degeaba spune Mircea Eliade că s-a saturat de melancolia moldovenească și de șmecheria muntenească, viitorul țării după el era tot în Transilvania. Cum să traduci afirmația lui Eliade? De se ia în considerare faptul că fără răscoala lui Horea și fără revoluția lui Iancu istoria românilor din Transilvania se reduce la exploatare și umilire, devine limpede la care Transilvanie se referea Eliade.

Dacă ardeleanul e, în general, domol și cumpătat la vorbă, apoi moțul, cu rare excepții e aproape taciturn, nu vorbește neîntrebat și până să răspundă rumegă cuvintele până dă de înțelesul lor adevărat. Iar când răspunde, o face tot așa, zgârcit. Chemarea la luptă a lui Iancu a fost scurtă și concisă: „No, merem? Noi, haida ha”. Atâta doar, dar a fost înțeleasă pe deplin de moți. Poate călătorul, comod așezat în autoturism, ce admiră peisajul din fuga mașinii, înțelege toate astea? Doar cel care s-a născut și a trăit printre moți poate să pătrundă felul lor de a fi și de a gândi, ce și cum simt și în ce fel reacționează, altminteri lumea lor e închisă în sine. Însoțită de tovarășa mea de călătorie de la Râmeți, am ținut morțiș să-i arăt paradisul copilăriei mele de pe dealul Certegii (numele de Certegie se repetă în mai multe locuri în Transilvania, inclusiv în Maramureș). Ceea ce mie mi se părea a fi raiul de pământ, trebuie că prietenei mele, orășeană, i se va fi părut destul de sărac, însă fiecare își imaginează paradisul după propria-i simțire. Al meu era o gălmă de munte străjuită de un ulm uriaș, cu dealurile din jur acoperite de fânețe și un cer imens ca o cupolă nemărginită. Dealul Alexandreștilor era atât de rotunjit încât semăna cu asteroidul Micului prinț; doar mutându-te câțiva metri într-o parte sau în cealaltă a coamei, aveai în față peisaje complet diferite. Din vârf cuprindeai întinderea vineției a munților până hăt departe, spre Vulcan. Ecolul sunetului clopotelor de la gâtul vitelor sau al talanșilor oilor scoase la păscut pe vreunul din dealurile din jur, răsuna molcom și plăcut ca o muzică suavă venind din depărtări. Liniștea cea mai desăvârșită învăluia toate acestea.

Sus pe culme, m-am întâlnit cu o veche cunoștință. Bucuros de oaspeți, ca orice moț, ne-a poftit la o țuică tare de-ți lua gâtul foc, servită direct pe iarbă. Dând ocol cu privirea, am început să-l întreb de cei din crâng pe care îi cunoscusem în copilărie, cine mai trăiește, cine s-a dus... Dintr-una în alta, discuția a alunecat la pământurile din jur, cine a mai vândut, cine, cât și de la care a cumpărat, cui îi aparține la ora actuală cutare bucată de pământ și care mai e prețul hectarului de fânaț sau de pământ de arat. Până la plecarea doar asta am discutat. Pe drumul de întoarcere, amica mea s-a mirat foarte tare de cele discutate cu omul din deal și mai cu seamă de răbdarea de care am dat dovadă vorbind doar despre pământ. M-am oprit o clipă și, ironică, am întrebat-o dacă nu cumva s-ar fi convenit să combat cu moțul, din vârful dealului, despre filosofia lui Heidegger, că tot era la modă subiectul ăsta. „Nu, mi-a răspuns, dar eu te știam altfel”. „Ascultă, i-am rețezat-o, când stai de vorbă cu oamenii, te dai după ceea ce-i interesează pe ei și nu pe tine, vorbești pe limba lor, iar nu pe a ta. Nu te duci la biserică altuia cu biblia ta. Pentru omul ăla, singurul lucru care contează și în jurul căruia i se axează viața este pământul, sărac cum o fi el, dar care îl hrănește. Cu teoriile filosofice moare de foame și frig la iarnă”. Mi-a dat dreptate până la urmă, dar n-a conținut să se minuneze de reacția mea. Uitase, probabil, că sunt de-a locului, că sunt născută moață și că oricât prospai de civilizație aş pune pe mine, în substanță rămân fiica muntelui.

În efortul său de a urca dealul, autobuzul începe să găfăie din ce în ce mai tare. Lăsăm în urmă pădurea de fagi și carpeni cu semiumbra lor blândă și, deodată, ca și cum Cel-de-Sus ar fi tras o linie de demarcație, intrăm într-un capăt de codru de brad. Cetina se întrețese deasupra într-o pătură de clorofilă verde și întunecată ce împiedică lumina să mai răzbată printre trunchiurile brazilor ce acoperă protector muntele. Din luminișul ce se deschide în vârful muntelui pe care l-am urcat, peisajul se vede ca în palmă până hăt, înspre Abrud. Curba largă și sinuoasă pe care tocmai o coborâm face autobuzul să valseze și pe noi odată cu el, azvârlindu-ne când într-o parte, când în cealaltă, după legea forței centrifuge. Odată ajuns în vale, autobuzul se așterne cuminte la drum.

Abrud, Roșia Montană, Câmpeni sunt capsule ale timpului istoric. Cu toate eforturile înnoitoare, din perioada ceaușistă - blocuri cutie de chibrituri, fără niciun stil și fără nicio priză arhitecturală cu „vechiul” -, în esență ele continuă să conserve prin urbanistică, construcții și felul de a fi al locuitorilor trecutul. Tandemul rezizoral Dan Pița - Mircea Verou a găsit la Abrud, de-a gata, decorul perfect pentru filmul lor „Duhul aurului”, bazat pe nuvelele lui Ion Agârbiceanu, „Vâlva băii” și „Lada”. Pentru că, în mare, Abrudul păstrează încă, pe alocuri, atmosfera de acum un secol și jumătate. Cu ulițe strâmte și întortocheate, mărginite de casele vechi cu fațade adesea coșcovite, înghesuite unele în altele, ce ascund în spatele porților curți interioare de pământ bătătorit, din care o scară de lemn dă în târnațul casei, cu odăi mici, scunde și întunecoase, cu toatele restituiau cel mai autentic decoar capabil să-l introducă pe spectator în atmosfera adesea sumbră și dramatică a povestirilor lui Agârbiceanu.

Rădăcinile ultraprovincialului orașel din Apuseni boabă adânc în timp pe vremea dacilor care își aveau aici mai multe puncte de minerit. Se zice că aurul cărat la Roma după înfrângerea definitivă a Daciei ar fi provenit chiar din exploatarea miniere rudimentare din minele din jurul Abrudului și Roșiei Montane. Romanii l-au numit Alburnus Minor, Alburnus Maior fiind denumirea dată Roșiei Montane. Apropierea dintre cele două centre miniere și numele asemănătoare au creat la un moment dat confuzie, adesea suprapunându-se în actele oficiale. Ba uneori intră în acest joc al confuziilor chiar și Zlatna, așa cum s-a întâmplat după ocuparea Transilvaniei de către regii maghiari, când în documente cele trei mine figurează sub un singur nume „Terra Abruth”, iar ceva mai târziu, în 1556, să apară în acte sub denumirea ungurească de „Abrughanya Aurarum”. Dacă se ia în considerare mărturia scrisă a vicarului episcopiei Alba Iulia de la 1518, pe atunci Abrudul era un „târg bogat în aur, în jurul căruia munții sunt atât de fericit încărcăți de un belșug minunat, încât cu bună dreptate s-ar putea spune că este tezaurul naturii atotoditoare și visteria nesecătuită a unei mărețe împărății” (apud Vasile Netea).

Dincolo de faima de „târg bogat în aur”, Abrudul este vestit pentru că a fost al doilea centru important al revoluției de la 1848, primul loc revenind Câmpenilor, unde-și avea cartierul general Avram Iancu. Fostă posesiune a lui Gelu, în secolul X, și a voievodului Matei în secolul XIII, Abrudul a încercat de-a lungul timpului să-și păstreze identitatea românească, chiar și plătind pentru asta *urbura* sau *decima de aur* cum se numea dijma către Mitropolia romano-catolică de la Alba Iulia. Cum mulți din locuitorii „Obruthbanya” nu aveau posibilitatea de a achita florinul de aur cerut, aceia au devenit iobagi. Colonizarea cu mineri sași și unguri în detrimentul populației băstinașe românești a dus la repetate revolte precum cea din 1727 când moții au cerut administrație românească. Lesene de înțeles că austriecii n-au acceptat așa ceva, iar după, situația românilor s-a înrăutățit. Treizeci de ani mai târziu, ereticul călugăr Sofronie din Cioara cutreiera munții chemând la răscoală împotriva administrației habsburgice. După alți douăzeci de ani, Apusenii erau aureolați de vâlvătaiele răscoalei lui Horea. În același an, 1784, la începutul lui noiembrie, răsculații au pătruns în Abrud, centrul administrării minelor și al schimbului aurului condus de unguri și austrieci, cu o minoritate etnică străină destul de numeroasă, au dat foc la casele „domnilor”, au dărâmat și au incendiat arhiva localității. Prinși pentru trădare, capii răscoalei, Horea și Cloșca, au fost duși mai întâi la Abrud unde au fost ținuți o noapte întregă în lanțuri și abia apoi la Alba

Iulia unde au fost judecați, condamnați și executați prin tragerea pe roată. Excitată de ură, nobilimea maghiară s-a arătat nemulțumită de felul în care decurgea execuția cerând prelungirea supliciuului. Chinurile lui Cloșca au durat o oră, însă când a venit rândul lui Horea, din ordin împărătesc, execuția a fost rapidă, după doar patru lovituri date direct în piept acesta și-a dat duhul.

Rolul cel mai important jucat de Abrud a fost în timpul revoluției lui Avram Iancu. Principala revendicare a abrudenilor, conform programului prezentat de Bărnuțiu era recunoașterea

Castelul de pe valea Ampoiului

naționalității române, adică a dreptului la autonomie și a Abrudului ca municipiu românesc. Însă adevăratul erou al revoluției în Abrud a fost Ion Buteanu. Secundat de Simion Balint, protopopul Roșiei Montane, a reușit să convoace, într-un timp foarte scurt, populația moțască la adunarea de la Blaj, unde s-a hotărât constituirea a 15 legiuni militare. Buteanu a fost numit prefectul legiunii a III-a din Zarand, care își avea reședința la Abrud. În fruntea a 2000 de lăncieri și 600 de pușcași, Buteanu a organizat apărarea Abrudului, violent atacat de armata maghiară, pe care a respins-o.

Cu toată vitejia și curajul de care a dat dovadă Buteanu în luptele purtate, acesta a fost în cele din urmă capturat de maiorul Hatvany și, legat de un tun, a fost dus la Baia de Criș, apoi în satul Iosaș unde, din ordinul aceluiași, a fost spânzurat. Singura mângâiere a lui Buteanu în momentul morții, scria Vasile Netea, au fost cele două victorii câștigate la Abrud de Avram Iancu. Contra honvezilor lui Hatvany!

Pe tot timpul revoluției de la 1848, Abrudul, ca și Câmpeni, a fost în continuare fierbere, iar evenimentele se succedau cu rapiditate, când cu victorii vremelnice ale armatei ungurești - trimis de generalul Bem, colonelul Farkas Kemeny a reușit în mai 1849 să intre o dată în Abrud -, când cu victorii ale moților - după doar opt zile, încercuit din toate părțile de luptătorii lui Iancu, Hatvany a dat bir cu fugiții cu toate că era însoțit de nu mai puțin de 7000 de infanteriști și un escadron de artilerie. Bălcescu însuși a venit la Abrud și apoi s-a dus la Câmpeni într-o încercare disperată de a-i împăcat pe Avram Iancu și pe generalul Kossuth. Victimă a unei credințe, în încercarea de a media între Kossuth și Avram Iancu, tras pe sfoară de Kossuth Lajos, a căzut deputatul guvernamental Ioan Dragoș, personaj tragic mai rar pomenit în istoria revoluției. Tensiunile milenare dintre populația română și ocupanții unguri, neîncrederea și ura semănate milenar între ei și-au spus atunci cuvântul: n-a mai fost posibilă nicio împăcare! Revoluția de la 1848 odată încheiată, se părea că Abrudul avea să fie înghițit de uitare, dar n-a fost așa. El a fost centrul românismului din Transilvania, spre care și-au îndreptat atenția personalități din cele mai marcante ale culturii, istoriei și politicii românești, de la Timotei Cipariu, George Barițiu, Iosif Vulcan, Octavian Goga, numeroși actori și cântăreți. Apusenii au continuat să rămână conectați la viața românească prin personalități de talia lui Iosif Hodoș sau a memorandiștilor. Ajuns deputat în Camera de la Budapesta, I. Hodoș a cerut „organizarea românilor din imperiul habsburgic într-un corp național, pe un teritoriu unic, dreptul la unire, libertate și independență fiind propriu fiecărei națiuni”. Dezideratul politic al lui Iosif Hodoș avea să se realizeze definitiv și plenar abia prin Marea

Abrud, Roșia Montană, Câmpeni sunt capsule ale timpului istoric. Cu toate eforturile înnoitoare, din perioada ceaușistă - blocuri cutie de chibrituri, fără niciun stil și fără nicio priză arhitecturală cu „vechiul” -, în esență ele continuă să conserve prin urbanistică, construcții și felul de a fi al locuitorilor trecutul.

hoinar

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” și redacția revistei-document „Restituiri Pitești” a organizat colocviul cu tema „Incursiune în istoria loialității”, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Istorie și istorii cu Marin Toma”. Evenimentul, susținut de lector univ. dr. Marin Toma, redactorul șef al revistei Restituiri a reunit un public format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Goleșcu, istorici și pasionați de istorie. „Când vorbim de loialitate, ne raportăm la cineva sau ceva. Suntem loiali unei persoane, unei cauze, unor idei, pentru că, în esență, vorbim despre idei; a-ți fi loial ție însuși, înseamnă să te cunoști și să ai puterea lăuntrică de a face ceea ce consideri că trebuie. Putem vorbi la un moment dat despre limite, ori conflicte ale loialității, în funcție de situație. Putem analiza loialitatea prin prisma limitelor; putem vorbi despre loialitatea oarbă și condiționată. Iar istoria ne oferă multe exemple de loialitate; sunt figuri precum domnitorul Constantin Brâncoveanu, care a ales să moară cu familia sa, decât să renunțe la valorile sale morale și religioase”, a spus Marin Toma.

Trivale Fest

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lansarea cărții de versuri cu titlul „Sine Divin, Care M-Ascultă...”, de Simona Vasilescu. Originară din municipiul Curtea de Argeș, autoarea a absolvit Facultatea de Construcții Civile Industriale și Agrozootehnice din cadrul Universității București, precum și cursurile Școlii de Arte Pitești, Secția Canto, fiind membru al Corului Ars Nova. Desfășoară activități literare și de creație încă din școala generală, iar în timpul facultății a participat la multe concursuri studențești de poezie, publicând până în prezent trei volume de versuri. Despre noua apariție editorială au luat cuvântul poeta Denisa Popescu - moderatoarea evenimentului, președintele Ligii Scriitorilor Români Filiala Argeș, medicul-poet Adrian Mitroi, poetul Ilie Ionuț, pastorul Constantin Aninoiu și autoarea. „Este o carte a definirii și a devenirii de sine, având un caracter

activitatea culturală a pastorului Constantin Aninoiu au mai luat cuvântul istoricul Constantin Vărășcanu, directorul săptămânalului Jurnalul de Argeș, publicistul Cristian Vasile și actorul Vasile Pieca. „Autorul acestei cărți, G.F.Gaudibert s-a dovedit un mare cercetător al istoriei, dar am descoperit că multe detalii și analogii privind planeta noastră i-au fost revelate de Dumnezeu prin Duhul Sfânt. De 80 de ani urmăresc istoria lumii, și am constatat că o parte din minunata interpretare a Apocalipsei din cartea sa, în ultima sută de ani, a fost matematic împlinită”, spune traducătorul Constantin Aninoiu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat Simpozionul Școlii de Vară Piteștean 2017, manifestare organizată de Primăria Municipiului Pitești, în perioada 16-31 august. Aflată la prima ediție, Școala de Vară Piteștean a cuprins activități recreative și ore de istorie, geografie, biologie și desen, susținute de profesorii Ionuț Enache și Elvira Mătieș, la care au participat elevi de la unități de învățământ din Pitești. La simpozionul de la Casa Cărții, profesorul de geografie Ionuț Enache a susținut o prelegere tematică și a dialogat despre utilitatea acțiunii cu elevi care s-au bucurat de orele de instruire, iar profesoara de arte plastice Elvira Mătieș a organizat și vernisat o expoziție a lucrărilor realizate de copii în timpul Școlii de Vară Piteștean.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Solidaritatea Umană Nova au organizat simpozionul cu tema „Migrația și Familia Mixtă”, la care au participat migranți căsătoriți cu argeșeni și reprezentanți ai autorităților locale. Evenimentul, coordonat de președintele de onoare ASUN, col.(r) Niculae Jianu a cuprins o dezbateră tematică, în cadrul căreia, migranții au fost invitați să-și prezinte povestea de viață. Manifestarea, moderată de Kazina Marin, o migrantă din Kazahstan, căsătorită cu un cetățean român, cu domiciliul în comuna Bradu, a stat sub semnul aniversării a 18 ani de la înființarea Asociației Solidaritatea Umană Nova, ocazie cu care conducerea a oferit diplome colaboratorilor la activitățile derulate de-a lungul timpului.

■ Centrul Cultural Pitești și Clubul Româno-Arab de Cultură și Presă au organizat o dezbateră publică, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Cultura Violentei și Violenta Culturii”, inițiat și coordonat de jurnalistul și scriitorul de origine palestiniană, Ahmed Jaber. La eveniment a fost invitată Mioara Roman, jurnalist și profesor universitar de limba arabă. Publicul format din creatori, consumatori de cultură, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu a fost cucerit de prestația distinșilor invitați. Ahmed Jaber a susținut o emoționantă prezentare a țării natale, Palestina, iar Mioara Roman a venit cu informații interesante despre situația din Orientul Mijlociu, dar și despre interviurile pe care le-a realizat cu șefi de stat și guverne, precum și cu artiști excepționali ai lumii arabe, precum Um Kultum, Farid al Atrach, Sabagh, Abdel Halim Hafez, pe vremea când era redactor radio.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lansarea cărții de poezie cu titlul „Pe lângă muză” și a volumului de proză intitulat „Călătorii de suflet”, avându-l autor pe Nicolae Braniște. Născut în Pitești, absolvent al Facultății de Horticultură din cadrul Institutului Agronomic Nicolae Bălcescu București, autorul a fost director la Institutul de Pomicultură Mărăcineni din județul Argeș în perioada 1990-1995. A publicat peste 32 de cărți în domeniu și

aproximativ 300 de articole în reviste de specialitate din țară și de peste hotare. Este membru al Ligii Scriitorilor Români Filiala Argeș și a publicat până acum 12 volume de proză și versuri. La dublul eveniment editorial au participat creatori, consumatori de cultură, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu. Despre noile cărți ale lui Nicolae Braniște au vorbit preotul Daniel Mazilu de la Parohia Jupânești, profesoara de limba și literatura română Tatiana Marinescu, poeta Simona Vasilescu și autorul. „Cartea de poezie cuprinde gânduri și frământări ale mele, legate de evenimentele trăite; iar volumul de proză este un ghid și o invitație de a merge spre îmbogățirea sufletului la lăcașe de cult din țară, dar și din Turcia, Israel, Iordania, Serbia și Ucraina, acolo unde am fost în pelerinaj”, mărturisește Nicolae Braniște.

■ Primăria Municipiului Pitești și Consiliul Local Pitești au organizat prin Centrul Cultural Pitești a treia ediție a Festivalului Național de Muzică Folk „Trivale Fest”. Evenimentul, desfășurat la Centrul Multifuncțional Pitești a cuprins un concurs de interpretare și recitaluri extraordinare, susținute de artiști consacrați ai genului: Vasile Șeicar, Victor Socaciu și Tiberiu Hărăguș. La preselecție s-au înscris 25 de participanți, iar datorită numărului mare de concurenți de valoare egală, juriul format din Vasile Șeicar - președinte, Victor Socaciu și Tiberiu Hărăguș a decis să admită 18 aspiranți la premiile festivalului, și nu maxim 10, ca la edițiile anterioare. Concursul s-a desfășurat pe două categorii de vârstă: sub 18 ani și peste vârsta de 18 ani. La categoria sub 18 ani au fost desemnați următorii câștigători: Premiul I - Mario Niculescu în vârstă de 12 ani, din municipiul Târgu Jiu; Premiul al II-lea - Vlad Bilous, în vârstă de 11 ani, din comuna Leordeni, județul Argeș; Premiul al III-lea - Cezar Ion Mircea, în vârstă de 13 ani, din municipiul Pitești; Mențiune I - Alexia Andreea Păunescu, în vârstă de 11 ani, din municipiul Pitești; Mențiune II - David Gojkovic, în vârstă de 10 ani, din municipiul Constanța.

La categoria de vârstă peste 18 ani, au fost aleși următorii câștigători: Premiul I - Octavian Broșteanu, în vârstă de 18 ani, din municipiul Alexandria, județul Teleorman, elev în clasa a XII-a, la Colegiul Național Alexandru Ioan Cuza din localitate;

Premiul al II-lea - Grupul Folk „Cântec Nou”, din municipiul Ploiești, județul Prahova, format din: Marius Glonț, Cristina Trandafir, Rodica Boldorea și Costin Dumitrașcu; Premiul al III-lea - Florin Thomits, în vârstă de 50 de ani, din municipiul Sibiu, manager internațional; Mențiune I - Șerban Florian Goșa, în vârstă de 18 ani, din municipiul Alba Iulia, elev în clasa a XII-a, la Liceul de Arte Regina Maria din localitate; Mențiune II - Florian Sprinceană, în vârstă de 28 de ani, din orașul Pucioasa, județul Dâmbovița, fotograf, producător de imagine digitală și artist folk la o casă de discuri din București.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat lansarea volumului de versuri „Nopti Albastre”, de Constantin Teodor Craifaleanu. Originar din municipiul Brașov, autorul a absolvit Facultatea de Stomatologie din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie București. A publicat până în prezent două cărți de poezie și este membru al Ligii Scriitorilor Români Filiala Argeș. La evenimentul editorial au participat oameni de cultură argeșeni, elevi și cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Goleșcu. Despre Constantin Teodor Craifaleanu și noua sa carte au luat cuvântul scriitoarea Mona Vâlceanu, poetele Denisa Popescu, Allora Albulescu,

Piteștean 2017

de volum de rugăciuni laice, fiecare poem trădează adorația, iar autoarea pare că vine dintr-o lume intermediară, a îngerilor, cu o misiune specială”, este concluzia vorbitorilor.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lansarea cărții cu titlul „Trecutul, Prezentul și Viitorul Lumii”, de G.F.Gaudibert, tradusă din franceză în limba română de pastorul piteștean Constantin Aninoiu. Evenimentul editorial a cuprins o prezentare a lucrării, susținută de lector. univ. dr. Neculae Bâldea și de traducător, spre delectarea publicului format din prieteni și admiratori ai venerabilului pastor. Despre învățăturile transmise în carte și despre

Centrul Cultural Pitești - Clubul Româno-Arab de Cultură și Presă: Dialoguri interculturale

Simona Vasilescu, profesorul de limba și literatura română Vasile Ghițescu, redactorul-șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu, publicistul Constantin Băjenaru și venerabilul scriitor Mihail Ghițescu. „Sunt la a treia carte de versuri și sper să public și alte lucrări care să mă exprime”, a spus autorul. „Constantin Teodor Craifaleanu are o scriitură de o muzicalitate definitorie; el caută acele împerecheri de cuvinte care pot produce muzică și are multă poezie de dragoste. Este foarte multă venerație, adorație în poezia sa, canalizată către cealaltă jumătate a ființei, în care-și dă măsura minții, a înțelegerii profunde”, a spus poeta Denisa Popescu.

■ Centrul Cultural Pitești și Fundația literară Liviu Rebreanu au organizat lansarea volumului de poezie și proză, cu titlul „Dialoguri în peștera cu bal(c)on”, de Mihai Victor Afilom, Monica Mihaela Minescu și Eugen Evu. Cartea cuprinde creații literare ale celor trei autori, dar și poeme și fragmente din operele unor mentori. Mihai Victor Afilom este din Hunedoara și este inginer de meserie, Monica Mihaela Minescu este din Pitești, absolventă a Facultății de Teologie Ortodoxă Sfânta Muceniță Filoteea, iar Eugen Evu a fost un remarcabil poet din Hunedoara, care s-a stins recent din viață. La evenimentul editorial au participat creatori de cultură, iubitori ai cărții și prieteni ai autorilor. Despre noua carte au vorbit și au susținut o lectură publică, președintele Fundației literare Liviu Rebreanu, poeta Allora Albușescu, profesorii de limba și literatura română Ecaterina Constantinescu și Vasile Ghițescu, promotorul cultural Adina Perianu, scriitorul Mihail Ghițescu și autorii Mihai Victor Afilom și Monica Mihaela Minescu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat simpozionul cu tema „O istorie a scrisului în Evul Mediu”, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Istorie și istorii cu Marin Toma”. Manifestarea a fost susținută de redactorul-șef al revistei-document Restituiri Pitești, lector univ. dr. Marin Toma, care a prezentat evoluția scrisului de-a lungul timpului, în diverse spații

culturale. La evenimentul editorial au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teuleanu, istorici și pasionați de istorie.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat lansarea volumului-document în format electronic, cu titlul „Cartea de Aur a Eroilor din Argeș și Muscel”, de George Dănică. Originar din comuna Băleni, județul Olt, autorul este absolvent al Facultății de Inginerie a Transporturilor București și a publicat până în prezent volumele „Calendarele timpului milenar” și „Echilibre extreme”. La evenimentul editorial au luat cuvântul venerabilul scriitor Mihail Ghițescu și autorul, care au evocat memoria eroilor care și-au dat viața pentru țară în cele două războaie mondiale, dar și în teatrele de operațiuni din Irak și Afganistan.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova simpozionul cu tema „Toamna în horticultură”, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Armonie și stil de viață”. Dezbateră, susținută de dr.ing. Adina Perianu, specialist în horticultură a captivat auditoriul cu o serie de informații și recomandări privind acțiunile terapeutice ale consumului de legume și fructe și mai ales modul de preparare a acestora. „Ceaiurile cu miere sunt eficiente în tratarea gripei și a răcelii; usturoiul, ceapa și prazul sunt antibiotice naturale; dacă așezați o ceapă spartă în patru pe o farfurie și o țineți lângă pat, gripa se ameliorează de seara până dimineața; sparanghelul vindecă 100 de boli, iar broccoli consumat în stare crudă combate tumorile canceroase și detoxifică organismul”, a precizat Adina Perianu.

■ Centrul Cultural Pitești și Clubul Româno-Arab de Cultură și Presă au organizat un dialog intercultural, coordonat de jurnalistul și scriitorul Ahmed Jaber. Invitat special la eveniment a fost publicistul Oreste Teodorescu. Manifestarea a mai cuprins o lectură publică din creațiile literare ale participanților. Jurnalistul Ahmed Jaber și publicistul Oreste Teodorescu s-au completat într-o prelegere pe tema prieteniei,

Migrația și Familia Mixtă

a culturii și civilizației, cu referire la spațiile culturale palestinian și românesc. Poetele Denisa Popescu, Nicoleta Grigore și Daniela Voiculescu au citit din poemele publicate, precum și din volumele poezilor arabi Mahmoud Darwish și Jabra Ibrahim Jabra, oferite de Ahmed Jaber.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat un dublu eveniment cultural, avându-l protagonist pe graficianul și poetul Florin Nicolescu. Originar din municipiul Curtea de Argeș, Florin Nicolescu a absolvit Liceul Militar din Breaza și a lucrat în proiectare. Febra creației și talentul artistic l-au impulsat să scrie zeci de poeme și să realizeze numeroase lucrări de grafică, de o minuțiozitate remarcabilă. În fața publicului format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Goleșcu, prieteni și alți iubitori de frumos, autorul a pus în scenă o lectură-spectacol din creația sa literară, în interpretarea de excepție a poezilor Simona Vasilescu și Constantin Teodor Craifaleanu. După ora de poezie, Florin Nicolescu a vernisat expoziția sa de grafică, sub genericul „Retrospectivă”, bucurându-se de aprecierile călduroase ale celor prezenți.

CARMEN ELENA SALUB

Nota redacției:

O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că Argeș nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

“De când ochii tăi s-au stins”...

(urmărire din p. 24)

casa mare, dreptunghiulară, de vis a vis și era însuși dr. Petru Groza. Îi părea cunoscut. La Petrila, oaza de verdețată a orașului chiar așa se și numea: „Parcul Dr. Petru Groza”. E clar că omului cu nume de parc îi plăcea să flirteze și la o vârstă înaintată.

Porunca bunicii către nepoți: „Parla la tua!”

Nona Betta a ținut mereu la limba și la tradițiile de-acasă. Soacra ei, care era nemțoaică, proceda la fel. Când se întâlneau, se salutau dar nu-și puteau vorbi. Fiecare ținea la limba ei și niciuna dintre ele n-a vrut să învețe limba celeilalte. Cu nepoții proceda la fel. Chiar dacă i se adresau în românește, ea le răspundea în italiană. „Parla la tua!”/ „Vorbește limba ta!” era cuvântul de ordine în casa din Iscroni. Nona mergea la biserica catolică din sat deși nu înțelegea nimic. Preotul oficia în ungurește, Nona participa la slujbe și nu era curioasă ce zice popa. Ea comunica direct cu Dumnezeu. A trăit 96 de ani. După 1989, a fost de mai multe ori în Italia și a fost tentată, în repetate rânduri, de ai ei să se întoarcă acasă, la Codissago. N-au reușit s-o convingă. Într-o călătorie pe urmele italienilor din nord care au emigrat în România și Ucraina de azi, etnologul Renato Morelli a întâlnit o altă situație. O familie din Ucraina, pe nume Coradini, vorbea doar ungurește, mergea la biserică și de Crăciun, cânta și cântece de stea italiene. Cântau și nu înțelegeau o iotă din ceea ce cântaseră. Se maghiarizaseră complet...

Întâlnirea Margaretei cu Puiu „Bel Uomo”

Margareta Loy a fost, toată viața, o persoană retrasă. Așa era firea ei. Când era învățătoare avea, ca prietene, doar pe două dintre colege. Acestea erau niște domnișoare care voiau să se mărite cât mai repede. Ocaziile, rare, erau balurile care se organizau, la Petrila, de câteva ori pe an. Cavalerii erau, majoritatea dintre ei, angajați ai minei. La unul dintre aceste baluri, cele două prietene au insistat să vină și ea cu ele. S-a lăsat greu convinsă. La bal, un tânăr chipeș, Ioan (Puiu) Udrea, a invitat-o de câteva ori la dans și în zilele următoare i-a ținut calea. Puiu locuia la Căminul de nefamiliști de pe strada Sadoveanu, care era peste drum de școala la care preda Margareta. N-a trecut mult timp și a cerut-o de nevastă. Udrea era un fiu de chibur din Mehedinți și i-a fost depistată originea socială nesănătoasă la facultate, pe când era în ultimul an. A fost trimis să-și ispășească vina la mina Petrila. Acolo a avut parte de o conducere înțelegătoare, care nu l-a trimis la muncă de jos. L-au reținut la contabilitate și i-au dat și unele sarcini administrative. Puiu și Margareta au trăit fericiți până în 2006, când d. Udrea a sfârșit în Italia, în urma unui cancer care a evoluat galopant. În timpul acestui mariaj fericit, cei doi au fost de mai multe ori în Italia, la rudele nevestei. Puiu Udrea le-a făcut o impresie minunată doamnelor din Longarone care erau încântate de compania acestui “bel uomo” care le săruta mâna și care le învățase atât de bine limba. Soții Udrea au avut un fiu, Alin, care a fost un student strălucit în fizică atomică. A fost repartizat la Cernavodă dar a vrut să revină

lângă ai săi. S-a transferat la o uzină de reparat utilaj minier din Petroșani, oraș unde a mai făcut și facultatea de programare și calculatoare. În 1990, a hotărât să se stabilească în Italia. Italienii dela Luxottica l-au testat și l-au angajat imediat. Aia aveau calculatoare performante dar nu știau să le exploateze la întreaga lor capacitate. Alin le-a făcut programe adecvate și i-a ajutat să cucerească, pe internet, noi piețe de desfacere. S-a căsătorit cu o italiancă, Lorenza, și au avut un fiu. La trei luni după moartea tatălui său, Alin a fost găsit, la doar 42 de ani, fără suflare, în mașina cu care se întorcea acasă. Când i-a murit tatăl, Alin a vrut să-l îngroape în Italia ca să-i fie mereu aproape. „Ca să aibă pe mormânt mereu flori proaspete...”, i-a spus mamei sale. A mai luat, cu acel trist prilej, cu fix 5.000 de euro, și un loc de veci pentru mama lui. Așa, ca pentru orice eventualitate... N-a știut că l-a cumpărat chiar pentru el.

Ce ar mai fi de adăugat...

Viața de azi a Margarei Udrea se împarte între Italia, (unde se odihnesc, întru Domnul, soțul și fiul ei) și România, unde sunt mormintele părinților și bunicilor ei. Odată, pe când erau tineri și fericiți, cei din familia Udrea au vizitat Verdun-ul. Acolo, ochii doamnei Udrea i s-au ațintit pe scrisoarea unei mame care-i scria fiului dispărut că „De când ochii tăi s-au stins, ochii mei n-au încetat să plângă.” Margareta Udrea nu știe nici azi de ce dintre atâtea scrisori, reproduce în muzeul faimoasei bătălii, ochii săi s-au oprit doar pe acea scrisoare și au reținut doar această frază...

Număr ilustrat cu miniaturi de PICU PĂTRUȚ.

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.

IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2017, costul abonamentului fiind de 42 lei/an.

Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel./fax: 0248/219976.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC,
Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN**
(augustindoman@yahoo.com,
http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU,**
MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU
Tehnoredactor: **SIMONA FUSARU**

Redacția:
Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
tel./fax: 0248/219976
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA

ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

actualitate